

Ligesom Mill her stiller et højeste Væsen ind for sin Tænkningens Domstol, saaledes gøres mange af Samfundets nedarvede Institutioner til Genstand for Undersøgelse. Utilitarismens tilgrundliggende Synspunkt var jo dette: er denne Lovregel, denne Institution til Samfundets Nytte? Eller har man kun gjort den ophøjet og urørlig, fordi man ikke paa redelig Vis kunde give Fornuftgrunde for dens Tilværelse. Denne Betragtningssmaade er Nyttefilosofiens Kerne. Den medfører en Omvurdering af alle Værdier, idet den forlanger, at det bestaaende skal bevise sin Ret til at bestaa ved at være nyttigt, og at det ny først da maa fortrænge det gamle, naar der er Grund til at antage, at det er nyttigere end det gamle baade nu og i Fremtiden. Denne Betragtningssmaade er da saaledes som Winsløw kalder den, et altforyngende Princip, et virkningsfuldt Vaaben i Fremskridtets Tjeneste, navnlig naar Principets Tilhænger — saaledes som Tilfældet var med Mill — er fuld af Tro paa, at store Værdier ligger i Fremtidens Skød.

Man faar saaledes gennem Winsløws Bog paa den ene Side den Mill'ske Etiks Teori, paa den anden Side Træk til et Billede af Mill, begge Dele givne med al den Samfølelse, der for en Karakter som Winsløws maatte knytte sig til den Mand, der i lige Grad var den nøgterne Forsknings og den varmhjertede Idealitets Personliggørelse.

Einar Cohn.

Dr. OTTO WARSCHAUER. **Zur Entwicklungsgeschichte des Socialismus.** Verlag von Franz Vahlen. Berlin 1909. (XIV + 403 Sider).

Professor Warschauer skildrer i sin Bog tre Rækker af franske Utopister: St. Simon, Fourier og Louis Blanc.

Vi forestilles for St. Simons uklare Lære, ser hvorledes Bazard omformer den til Socialisme, vi følger Fou-

Ligesom Mill her stiller et højeste Væsen ind for sin Tænkings Domstol, saaledes gøres mange af Samfundets nedarvede Institutioner til Genstand for Undersøgelse. Utilitarismens tilgrundliggende Synspunkt var jo dette: er denne Lovregel, denne Institution til Samfundets Nytte? Eller har man kun gjort den ophøjet og urørlig, fordi man ikke paa redelig Vis kunde give Fornuftgrunde for dens Tilværelse. Denne Betragtningssmaade er Nyttefilosofiens Kerne. Den medfører en Omvurdering af alle Værdier, idet den forlanger, at det bestaaende skal bevise sin Ret til at bestaa ved at være nyttigt, og at det ny først da maa fortrænge det gamle, naar der er Grund til at antage, at det er nyttigere end det gamle baade nu og i Fremtiden. Denne Betragtningssmaade er da saaledes som Winsløw kalder den, et altforyngende Princip, et virkningsfuldt Vaaben i Fremskridtets Tjeneste, navnlig naar Principets Tilhænger — saaledes som Tilfældet var med Mill — er fuld af Tro paa, at store Værdier ligger i Fremtidens Skød.

Man faar saaledes gennem Winsløws Bog paa den ene Side den Mill'ske Etiks Teori, paa den anden Side Træk til et Billede af Mill, begge Dele givne med al den Samfølelse, der for en Karakter som Winsløws maatte knytte sig til den Mand, der i lige Grad var den nøgterne Forsknings og den varmhjertede Idealitets Personliggørelse.

Einar Cohn.

Dr. OTTO WARSCHAUER. **Zur Entwicklungsgeschichte des Socialismus.** Verlag von Franz Vahlen. Berlin 1909. (XIV + 403 Sider).

Professor Warschauer skildrer i sin Bog tre Rækker af franske Utopister: St. Simon, Fourier og Louis Blanc.

Vi forestilles for St. Simons uklare Lære, ser hvorledes Bazard omformer den til Socialisme, vi følger Fou-

riers mærkelige Anskuelse om Verdensperiodernes Barndom, Manddom og Alderdøm; endnu er vi ikke naaet til Manddommen, hvori det utopiske Tusindaar skal falde; vi sættes grundig ind i Falanksteoriene. Vi ærgrer os over St. Simons Elev, *Enfantin*, en halvt sindssyg Profet, og glæder os over den ædle *Conciderant*, der uddyber og klargør *Fouriers* Lære. Vi faa et for ringe Afsnit om *Fouriers* amerikanske Elever og vender os derefter til Produktionsassociationernes Fader, *Bourgeoisiets* Fjende, *Louis Blanc*. Vi ser hvorledes Dogmet *Retten til Arbejdet* opstaar, vi ser de ulyksalige *Nationalværksteder*, i hvis Oprettelse og *Drift Blanc* var uden Andel.

Man faar et godt Kendskab til disse tre Utopister, deres Elever og de Forsøg, der blev gjort paa at realisere deres Lærdomme. Men Gengivelsen af *Fourier* har jeg set klarere — men det uklart tænkte er jo ikke ganske let at gengive. Jeg savner *Cabet* nævnt sammen med de tre Mænd, særlig fordi *Cabet* jo ligesom *Fourier* inspirerede amerikanske Forsøg paa at grundlægge kommunistiske Samfund. Man faar Respekt for *Fourier*'isterne, *Simonisterne* og for *Louis Blanc* for den Kærlighed til Menneskene, hvoraf de ere gennemtrængte. Men Forsøg paa at forene Arbejdets Krav paa større Udbytte med Kapitalens Modstand mod en fast Dividende, paa at forene Individualisme med kooperativ Produktion og paa at lave smaa socialistiske Enklaver midt i et kapitalistisk Samfund, var paa Forhaand dømt til at mislykkes i Praksis, og end ikke den mest aandfulde Skribent kan overbevise os om Muligheden af at forene Modsætningerne. Prof. *Warschauers* Arbejde er grundigt, og skrevet ud af en behagelig Vilje til at være retfærdig i sine Domme. Hvad man savner i *Warschauers* Arbejde er en historisk Baggrund, der kunde gøre de spredte Biografier til en Enhed. Bogen er for saa vidt overflødig, som man med større Udbytte kan læse *L. Steins* i 1850 udsendte aandfulde »Geschichte der socialen Bewegung in Frankreich«.

L. V. Birck.